

ПРОЕКТ “ЗЕМЯТА - ИЗТОЧНИК НА ДОХОДИ”
/Продължение на проекта в периода юли,2001 - юни,2004 г./

ПРОЕКТ “ЗЕМЯТА - ИЗТОЧНИК НА ДОХОДИ”
/Продължение на проекта в периода 2002 - 2005 г./

I. PROJECT SETTING.

1. Brief description of the target area /country, region, place/, in relation of the problems that the project addresses.

Проектът включва четири общини от Пловдивска област, в които има компактно ромско население. От тях са избрани 16 села с около 1000 ромски семейства, за които земеделието е основен поминък. В 3 от тези села /Чалькови, Момино, Чоба,/ е стартирала финансовата схема за покупка на земя, реализирана от командитното дружество към проекта. Нарастващият интерес към процеса на оземляване и финансовата схема за покупка на земя ще позволи през следващия период в проекта да се включат семейства от нови 2 общини в Пловдивски регион. Установените контакти с НПО, работещи за ускоряване процеса на оземляване, създават възможности за работа и сред неромски общности в региони като в Хасковска област, Пазарджишка област, Област Монтана, Смолянска област.

Ще се доработи от Жоро и Андрей

2. Precise description of the problems that the project intends to address

- голяма част от безимотните семейства, които желаят да се занимават със селскостопанска дейност, няма да бъдат оземлени поради липсата на свободна общинска и държавна земя. Тези семейства са принудени да наемат частна земя, което допълнително оскъпява тяхната продукция, и не създава условия за дългосрочни инвестиции и устойчиво развитие;
- дребните селскостопански производители¹ нямат достъп до оборотни средства и средства за инвестиции, които са необходими за осъществяване на ефективно земеделие. Финансовите институции не проявяват интерес към кредитиране на тяхната селскостопанска дейност, поради липсата на необходимите обезпечения;
- домакинствата, практикуващи земеделие и в същото време попадащи под линията на бедността² (сред които влизат преобладаващата част от

¹ Групата “дребни производители” не е хомогенна и включва различни подгрупи в зависимост от (1) притежаваната земя, и (2) пазарната ориентация. Подробно описание на групата е дадена в описанието на целевите групи на проекта.

² В момента в България все още няма официално приета линия на бедността. За целите на настоящия проект обаче има достатъчно основания да се приеме стойността на линията на бедността

ромските семейства) нямат достъп до актуална информация за новите технологии в селското стопанство и пазара на селскостопанска продукция.

В резултат на всичко това (липсващ достъп до земя, липсват достъп до финансови ресурси и информация) те използват стари и неефективни технологии, които влошават качествата на добитата от тях продукция и я правят неконкурентноспособна.

3. Description of national policy with regard to the problems, and indication of the attitude of local authorities towards the project activities.

Диана допълва параграфа

През последната година оземляването на безимотните и малоимотни семейства бе поставено като приоритет в държавната политика. Въпреки това стартирането на този процес бе отложено, поради забавяне процесите на реституция на селскостопанските земи. Последните данни показват, че в районите с развито селско стопанство след завършване на реституцията няма да останат свободни общински и държавни земи. Според Министерство на земеделието и горите на територията на Пловдивска област за оземляване ще бъдат предоставени не повече от 10000 дка държавни земи, като по-голямата част са разположени в планински и полупланински райони. В някои общини /Садово, Първомай, Калояново/ свободна общинска и държавна земя липсва. Това поставя под въпрос ефекта от процеса на оземляване и налага търсене на възможности за закупуване на частна земя от безимотните семейства.

До настоящия момент в икономическата сфера липсва изградена държавна политика за подкрепа на дребните селскостопански производители. Тази социална група няма достъп до съществуващите национални фондове за финансиране на селското стопанство, както и до европейските фондове на стартиралата в България програма САПАРД.

През последната година в България започна институционалното изграждане на Национална служба за съвети в земеделието с регионални офиси в 28-те областни центъра. Поради ограничените им ресурсни възможности и насочеността им към обслужване само на регистрирани земеделски производители ефектът от тяхната дейност няма да се почувства от малоимотните и безимотни ромски семейства. През следващия етап на проекта ще се търсят възможности за партньорство при осигуряване на актуална информация.

За успешната реализация на проекта са установени партньорски отношения с органите на местната власт /общини и кметства/. Като индикатори за проявената

от ***, предложена от ПРООН. Според нея ***% от домакинствата в България са под линията на абсолютната бедност и *** - под линията на човешката бедност (HPI2).

съпричастност на местната власт към осъществяването по проекта дейности в това отношение могат да се посочат:

- съвместното провеждане на срещи с безимотните ромски семейства;
- обучението на представители от общинската администрация за прилагане наредбата за оземляване;
- предоставената за оземляване земя на безимотни ромски семейства и осигурения достъп до информация за свободните общински земи.

II. ПРИОРИТЕТИ В ПРОДЪЛЖЕНИЕТО НА ПРОЕКТА.

Приоритетна цел: Борба с бедността сред маргинализирани общности в селските райони и преодоляване на социалната им изолация чрез активно включване в пазарните отношения.

Последният етап от процеса на оземляване, започнал през октомври, 2000г., ще приключи в края на 2001-ва. Чрез него част от безимотните семейства в селските райони на страната ще получат земя. Но неговото приключване не решава изцяло техните проблеми защото:

- много от тези семейства няма да бъдат оземлени, поради ограничените ресурси от държавна и общинска земя. За да практикуват земеделие, те ще трябва да наемат или купуват земя от частни стопани;
- ново оземлените семейства ще попаднат в категорията на дребните производители, за които последиците от кризата в селското стопанство са най-тежки. Те ще трябва да се справят със силната конкуренция на едрите производители и вносители на селскостопански стоки и свитото потребителско търсене.
- липсата на достатъчно опит като земеделски производители допълнително ще затрудни дейността им и ще намали тяхната конкурентноспособност;

За да развият успешно своя бизнес в областта на земеделието, тези семейства ще изпитват необходимост от подкрепа в няколко насоки:

1. Приемане на държавна стратегия за стимулиране дейността на дребните селскостопански производители. Лобирането на национално равнище ще е едно от приоритетните направления за работа на проекта. За целта ще бъде необходима национална стратегия, за създаване на благоприятна среда за развитие на устойчива селскостопанска практика от страна на дребните селскостопански производители, което ще бъде първият приоритет на програмата.

2. Осигуряване на достъп до финансови ресурси за безимотните и малоимотни семейства. В условията на строг финансов контрол и висок кредитен риск банките не проявяват интерес към кредитиране на дребни селскостопански производители. Структурната програма на ЕС в областта на селското стопанство САПАРД също не е съобразена с техните нужди от финансови средства. Единствените възможности за кредитиране предоставя Държавен фонд "Земеделие", но ниската връщаемост на заемите през последните 5 години наложи въвеждане на сериозни гаранции за тяхното отпускане. Тези условия спират достъпа на безимотните и малоимотни семейства до ресурсите на фонда. За да бъде решен въпросът с достъпа до финансови ресурси за безимотните и малоимотни семейства е належащо разработването на схеми за кредитиране на такива

Formatted
Deleted: C
Deleted: та
Deleted: е необходима
Deleted: да се
Deleted: де
Formatted

Formatted
Deleted: P

семејства при облекчени услови за отпускане на заеми и гъвкав режим на гарантиране на кредитите, което ще бъде вторият приоритет на програмата. Създаването на подобна кредитна линия ще е важна неразделна част от Националната стратегия, която трябва да се разработи и приеме с участието на СЕГА и други партньорски организации, работещи в областта на намаляването на бедността и равен достъп до възможности за развитие.

Deleted: ,

Formatted

Deleted: , е основна задача на създаденото командитно дружество

Formatted

3. Предоставяне на актуална информация, консултации и обучения за ефективни технологии в областта на селското стопанство. Единствено прилагането на ефективни технологии може да осигури пазарен успех на дребните производители. Но информацията в тази област и възможностите за консултации и обучения са силно ограничени. Малоимотните и безимотните стопани са в още по-неблагоприятна позиция: те нямат средства за закупуване на необходима литература, за платени консултации и с течение на времето ще стават още по-неконкурентоспособни. Затова

Formatted

достъпът до необходимата агротехническа информация и възможности за обучение ще бъде третият приоритет на програмата, реализиран като основна насока в дейността на създадения през последната година агроинформационен център в Пловдив, предоставящ консултации, специализирана информация и обучение.

Deleted: Това е

Deleted: който

4. Разпространяване на опита от проекта (scaling-up) в нови региони. През последната година интересът на гражданските организации към проблемите на безимотните и малоимотни семейства нарасна значително. Запознаването с успешните практики в тази насока не просто ще е от полза както за неправителствените организации, работещи в различните региони на страната, така и за безимотните и малоимотни семейства, но и ще придаде още по-дълбок смисъл на проекта. Това ще помогне натрупаният през последните години опит да бъде разпространен, масовизиран и по този начин да се постигне максимален ефект от инвестираните донорски средства (donor resources' impact). Затова разпространяването на опита в различни региони и сред различни общности може да се отдели като отделен – четвърти – приоритет на програмата.

Deleted: т

Formatted

II. ЦЕЛЕВА ГРУПА.

В продължението на проекта се предвижда тя да излезе от рамките на моноетническият модел /ромска общност/ и да включва безимотни и малоимотни семейства и от други общности - турци, помаци, българи. Критерият за допустимост да се участва в програмата (eligibility criteria) ще бъде не етническата принадлежност, а липсата на адекватни възможности за развитие, в повечето случаи водещи до високи нива на абсолютна и човешка бедност (absolute and human poverty). **Възможностите за развитие на целевата група се идентифицират в изграждането на устойчиви производствени структури. Устойчивостта се разглежда в три направления:**

- ✓ икономическа – производство на конкурентна продукция
- ✓ социална – осигуряване на издръжката на заетите в производството
- ✓ екологична – устойчивост чрез екологичен баланс – производството да не довежда до замърсяване на околната среда и до намаляване на производствения капацитет на земята.

Структурната рамка, в която ще се реализира проектът е опитът и практиката на командитното дружество, като особено значение при реализацията му ще имат изградените партньорски взаимоотношения с неправителствени организации от различни региони на страната.

На основата на критериите за допустимост и преследването на устойчивост на земеделските стопанства се обособяват три подгрупи на регионално ниво:

1. Първата включва **малоимотни и безимотни ромски семейства от Пловдивски регион, участващи в създаденото по проекта командитно дружество.** Тези семейства ще имат достъп до разработваните от командитното дружество финансови схеми. За тях Агроинформационният център в Пловдив ще осигурява специализирана информация, консултации, обучения и контакти с бизнес-организации.

2. Втората подгрупа включва **безимотни и малоимотни семейства, практикуващи земеделие от Пловдивска област и регионите, в които са изградени партньорски отношения с други НПО.** Тези семейства ще бъдат запознати с принципите на действие и възможностите, които предоставя командитното дружество и ще бъдат насърчени да организират собствени такива в своите населени места. Също така и на тях ще се предоставя актуална агротехническа и бизнес-информация, ще се оказва съдействие при необходимост от консултации и ще се провеждат специализирани обучения.

3. Третата подгрупа са полупазарните и пазарни земеделски производители от Пловдивски регион и регионите, в които са изградени партньорски отношения с други НПО.

4. Четвърта подгрупа са **младежи от безимотни и малоимотни семейства, учещи в специализирани селскостопански училища.** По този начин се цели да се ускори прилагането на ефективни технологии от безимотните и малоимотни семейства. Работи се съвместно с три учебни заведения от Пловдивски регион.

В процеса на работа ще се сътрудничи с централните и местни органи на управление, неправителствени организации и финансово-кредитни институции.

Основната целева група на проекта са дребните селскостопански производители. Тази съвкупност не е хомогенна включва три подгрупи в зависимост от (1) притежаваната земя, и (2) пазарната ориентация. Първата подгрупа включва безимотните и малоимотни селскостопански производители. Ограниченият достъп до земя и/или липсата ѝ определят представителите от тази група като "стартираци" в селското стопанство. Голяма част от земеделските производители в тази група са от малцинствен произход. Основният проблем тук е липсата на достъп до земя и финансови/оборотни средства. Втората група са дребни пазарни стопанства. Независимо от наблюдаваните различия по отношение на пазарно присъствие, представителите на тази подгрупа са изправени пред един и същ проблем – недостиг на финансови средства. Усилията на програмата са насочени към онази част, която е в процес на утвърждаване на пазара. Третата група включва полупазарни земеделски стопанства, които изнасят част от продукцията на пазара, но с потенциал за разширение. Тези стопанства са ограничени в достъпа си до пазарна информация и финансови средства. Тук се включват и натуралните стопанства с възможности за пазарна ориентация.

III. ЦЕЛИ НА ПРОЕКТА

За да бъде постигната приоритетна цел - преодоляване с бедността сред маргинализирани общности в селските райони и преодоляване на социалната им изолация чрез активно включване в пазарните отношения – трябва преди всичко да завърши започнатото по отношение на достъпа до поминък, да разпространи и масовизира положителния опит, натрупан в хода на досегашната програма “Земя**”. По този начин ще се постигне максимален практически ефект при преодоляването на бедността и извеждането на цели общности от състояние на зависимост и липса на житейски перспективи. Това ще бъде постигнато, като се помогне на безимотни и малоимотни семейства, живеещи в селските райони на страната, да получат земя и се превърнат в автономни икономически субекти чрез ефективна и устойчива селскостопанска дейност и в максимална степен ще се осмисли и инвестирането на донорски средства в програми за развитие.

Formatted

Formatted

Formatted

Deleted: а независимост

Formatted

Подцели:

1. Създаване на условия за ефективно земеделие чрез формиране на умения и достъп до информация.
2. Осигуряване на достъп до ресурси за развитие чрез създаване на адекватна правна и организационна рамка.

Задачи към подцелите:

Подцел 1:

1. Осигуряване на консултации и обучения за съдружниците в КД (intangible assets).
2. Разпространение на специализирана информация за дребни земеделски стопани.
3. Насърчаване реализацията на млади хора от семействата на дребни земеделски стопани

Подцел 2

- 2.1. Съдействие за оземляване на безимотни и малоимотни семейства със земи от държавния и общински поземлен фонд.
- 2.2. Достъп до финансови средства за покупка на частна земя, за инвестиции и оборотни средства за съдружниците от КД.
- 2.3. Насърчаване на колективни действия за повишаване ефективността на селскостопанската дейност.
- 2.4. Формиране на умения за разпределяне и управление на финансови ресурси на участниците в групите за самоподпомагане.
- 2.5. Начало на формиране на кредитна история на участващите в проекта, което е необходимо условие за бъдещия им достъп до кредитиране чрез системата на търговските банки (access to commercial bank lending).

IV. СТРАТЕГИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОЕКТА.

1. Основни структури и тяхната роля при реализиране на проекта (Фигура 1).

С осъществяването на проекта са ангажирани Фондация С.Е.Г.А, Агроинформационен център-Пловдив и Командитно дружество “Земя”. Всяка от тези структури изпълнява специфични функции и носи конкретни отговорности за постигане целите на проекта:

А/ Фондация С.Е.Г.А. - отговаря за управлението на проекта и провежда лобиране пред държавните и кредитни институции:

- лобира пред държавните институции за ускоряване процеса на оземляване
- работи за разработването на стратегия за стимулиране на дребното земеделие и партнира с ангажирани в процеса институции за нейното приемане и реализация;
- лобира пред кредитни и финансови институции за разкриване на кредитни линии за дребни селскостопански производители;
- координира дейността на останалите структури и извършва мониторинг на проекта.

Formatted

Deleted: приемане и реализация

Б/ Агроинформационен център в гр.Пловдив - улеснява достъпа до специализирана информация, консултации и обучения за безимотните и малоимотни семейства:

- осъществява съвместни действия с институции и НПО в различни региони за ускоряване процеса на оземляване;
- чрез медиите информира безимотните и малоимотни семейства за възможностите в областта на оземляването чрез различни варианти и подходи;
- оказва административно съдействие (консултации, попълване на формуляри и т.н.) на хора, желаещи да се включат в схемите за получаване на земя или опоротен капитал;
- предоставя консултации и агротехническа помощ на безимотни и малоимотни семейства от Пловдивски регион;
- изготвя и предоставя специализирана агротехническа информация;
- организира специализирани обучения и семинари;
- оказва директна подкрепа на ученици от безимотни и малоимотни семейства в специализираните средни селскостопански училища на Пловдивски регион;

Deleted: чрез медиите

Formatted

Formatted

Formatted: Bullets and Numbering

В/ Командитно дружество “Земя” - самостоятелна стопанска структура, ангажирана с постигане икономическите цели на проекта:

- прилага схеми за финансиране на безимотни и малоимотни семейства: за покупка на земя, за инвестиции и оборотни средства;
  - осъществява самостоятелна стопанска дейност с цел подпомагане на съдружниците в КД;
  - стимулира формирането на групи за самоподпомагане сред съдружниците в КД, с цел натрупване на опит и поемане на отговорност при управлението на финансови средства;
  - насърчава включването на нови участници в дружеството;
- популяризира собствения положителен опит и споделя информация за срещнатите трудности със стопани в други райони, където е възможно и препоръчително организирането на командитни дружества;

Formatted

Formatted: Bullets and Numbering

Deleted: ¶

2. Изграждане и развитие на екипа.

През настоящия етап административните функции по проекта се изпълняват от (1) координатор към Фондация С.Е.Г.А.; (2) сътрудник към Агроинформационния център в Пловдив и (3) управител на Командитното дружество. Сформиран е екип от консултанти от Пловдив и София, ангажирани в следните направления:

- разработване и изпълнение на стратегията на програма “Земя”;
- разработване и прилагане на финансовите схеми от КД;
- разработване на нови финансови продукти в рамките на КД;
- осъществяване на специализирани агротехнически консултации;
- осъществяване на съвместна дейност с НПО от други региони.
- реализиране на медийната стратегия на проекта;

Formatted: Bullets and Numbering

Основна тенденция в развитието на екипа през следващите етапи е подготовката на представители от самите общности, към които е насочен и сред които се реализира проектът, за самостоятелно управление на създадените по проекта стопански и неправителствени структури. Поради факта, че на първия етап са инвестирани усилия и средства в ромската общност, именно представители на тази общност трябва постепенно и приоритетно да бъдат включени в управлението на проекта.

Deleted: ромската общност

Основна презумпция (assumption) тук ще бъде идеята, че самите общности трябва в максимална степен да бъдат “собственици” на проекта и неговите резултати, че трябва да се насърчава и укрепва чувството за притежание на постигнатото. Изборът ще се насочи към учениците от специализираните селскостопански училища. За това се предвижда:

Formatted

Formatted

- включване на двама младежи от ромски произход в оперативната дейност на Агроинформационния център и командитното дружество през първата година от продължението на проекта;
- провеждане на специализирано обучение за младежи от ромски произход (а впоследствие – и с представители на други общности, включени в проекта) и натрупване на практически опит при организиране дейността на Агроинформационния център и Командитното дружество;

С цел стартиране и развитие на стопанската дейност на КД се предвижда избор на мениджър. Той ще осъществява и практическото обучение на представителите от ромската общност в екипа.

- Разпространение на специализирана информация за дребни земеделски стопани.
- Насърчаване реализацията на млади хора от семействата на дребни земеделски стопани
- Осигуряване на консултации и обучения за дребни земеделски производство (intangible).

IV. ПЛАНИРАНИ ДЕЙНОСТИ.

Подцел 1:

Създаване на условия за ефективно земеделие чрез формиране на умения и достъп до информация.

Дейности за изпълнението на задача 1: Осигуряване на консултации и обучения за дребни земеделски производство

- Провеждане на текущи агротехнически консултации.
Резултат: Брой консултирани участници
- Провеждане на 3 обучения годишно за земеделски производители от Пловдивски регион и 3 обучение в новите региони .
- Улесняване на контакта с регионалните служби в земеделието и посредничество с институциите за насочване на земеделските производители.

Дейности за изпълнението на задача 2: Разпространение на специализирана информация за дребни земеделски стопани.

- Подготовка и разпространение на 10 листовки със специализирана агроинформация, формат А4, тираж 1000 бр.
- Подготовка на периодично издание - брошура, 1 път месечно, 8 стр. формат 1/2 А4, тир. 1000 бр.
- Изготвяне и разпространение на брошура с описание на пилотните практики, реализирани от КД "Земя" - 16 стр. 1/2 А4 формат, тир. 500 бр.
- Подготовка на бюлетин за микрофинансиране – основни характеристики източници, размери, опит от други страни- формат А4, тираж 500 бр.
- Изготвяне и разпространение на листовки за проблемите и перспективите пред дребните селскостопански производители формат А4, тираж 500 бр
- Сключване на договор с регионални медии за текущо предоставяне на актуална селскостопанска информация
- Абонамент за специализирани селскостопански издания
- Създаване на Internet-страница на агроцентъра
- Издаване на поредица от брошури със специализирана агротехническа информация

Дейности за изпълнението на задача 3: Насърчаване реализацията на млади хора от семействата на дребни земеделски стопани, обучаващи се в специализираните селскостопански учебни заведения.

- Осигуряване на учебни помагала, специализирана литература и абонамент.
Създаване на фонд за ученически инициативи в областта на селското

стопанство - извънкласни форми на обучение - възможности за финансиране на 6 инициативи

- Организиране на лекции от водещи специалисти в областта на селското стопанство за участниците в извънкласните форми - курс от 5 лекции по 4 ч., провеждани в Аграрния Университет-Пловдив.
- Организиране на обмяна на опит между учебните заведения, посещения на водещи земеделски стопанства и животновъдни ферми, изложби на селскостопанска техника и продукция - 8 екскурзии годишно
- Осигуряване на възможности за повишаване квалификацията на млади хора от малцинствен произход в областта на селското стопанство.

Дейности за изпълнението на подцел 2:

Осигуряване на достъп до ресурси за развитие чрез създаване на адекватна правна и организационна рамка.

Дейности за изпълнение на задача 1: Съдействие за оземляване на безимотни и малоимотни семейства със земи от държавния и общински поземлен фонд.

- Провеждане на срещи с представители на местната власт и държавните институции за ускоряване на процеса на оземляване
- Срещи с безимотни и малоимотни семейства за разясняване на условията за участие в процеса на оземляване
- Оказване на техническа помощ за подготовка на документите за оземляване
- Подготовка и провеждане на медийна кампания за съпътстваща процеса на оземляване
- Разпространение на листовки с актуална информация за процеса на оземляване
- Партньорство с регионални НПО – срещи и лобиране

Дейности за изпълнение на задача 2: Достъп до финансови средства за съдружниците от КД.

- Усъвършенстване на схемата за осигуряване на финансови средства за закупуване на частна земя от КД
- Прилагане на разработените финансови схеми инвестиции и оборотни средства
-

2.3. Насърчаване на колективни действия за повишаване ефективността на селскостопанската дейност.

2.4. Формиране на умения за разпределяне и управление на финансови ресурси на участниците в групите за самоподпомагане.

2.5. Начало на формиране на кредитна история на участващите в проекта, което е необходимо условие за бъдещия им достъп до кредитиране чрез системата на търговските банки (access to commercial bank lending).

1.1. Контакти с бизнес-организации за подкрепа на дребни селскостопански производители. Срещи със земеделски кооперации и фирми, осигуряващи работа за безимотни семейства и възможности за изкупуване на селскостопанска продукция. Договаряне на схеми за съвместна стопанска дейност с безимотни и малоимотни семейства. Изпълнители: агроинформационен център и НПО.

2. Достъп до финансови средства за прилагане на ефективни земеделски практики от тези семейства.

2.1. Прилагане на моделни селскостопански практики от безимотни и малоимотни ромски семейства в Пловдивски регион, участници в КД "Земя":

- ⇒ покупка на земя, селскостопанска техника и животни по лизингова схема;
- ⇒ осигуряване на оборотни средства за селскостопанска дейност, пилотни инициативи - екологично земеделие и животновъдство, отглеждане на елитни сортове растения и местни породи животни;
- ⇒ финансиране на съвместни инициативи на дребни селскостопански производители;
- ⇒ осъществяване на стопанска дейност с продукция, произведена от участниците в КД - изкупуване и пласмент на билки, зеленчуци, продажба на торове и препарати на преференциални цени;

Изпълнител: КД "Земя"

2.2. Разработване на моделни селскостопански практики, осъществявани от безимотни и малоимотни семейства. Те ще се разработват от консултантския екип към агроцентъра в Пловдив. За регионалните НПО ще има отделен фонд към който ще се кандидатства с предложения, разработени по специална схема. **Изпълнители: агроинформационен център и НПО.**

2.3. Лобиране пред ДФ "Земеделие" за разкриване на кредитни линии за ефективни земеделски практики, осъществявани от безимотни и малоимотни семейства.

- ⇒ срещи с представители на ДФ "Земеделие", МЗГ, МС и НС за уточняване възможностите и механизмите за прилагане на разработените от КД схеми в ДФ "Земеделие" **Изпълнител: С.Е.Г.А.**

- ⇒ 1 работна среща годишно - възможности за оптимизиране на кредитните схеми в ДФ "Земеделие" за участие на безимотни и малоимотни семейства; **Изпълнител: С.Е.Г.А. и агроцентър**

- ⇒ разпространение на брошурата с описание на пилотните практики, прилагани от КД “Земя” чрез регионалните офиси на ДФ “Земеделие”. **Изпълнители: агроцентър и НПО**
- ⇒ организиране на съвместно представяне програмите на ДФ “Земеделие” и КД “Земя” - пресконференции в регионалните центрове, регионални медийни изяви, публикации. **Изпълнител: агроцентър и НПО**
- ⇒ разпространение на съвместна брошура за натрупания опит при кредитиране на земеделски практики. Информация от различни региони в страната - 2 пъти годишно, 32 стр 1/2 А4 формат, тираж 3000 бр. **Изпълнител: агроцентър и НПО**
- 2.4. Контакти с кредитни институции относно възможностите за кредитиране на дребни селскостопански производители.
  - ⇒ проучване на световния опит за предоставяне на кредити за стимулиране на дребните селскостопански производители. **Изпълнители: С.Е.Г.А. и агроцентър**
  - ⇒ индивидуални контакти с представители на водещи кредитни институции за уточняване политиката относно кредитиране на дребни селскостопански производители. **Изпълнител: С.Е.Г.А.**
  - ⇒ работна среща за възможностите и условията за отпускане на кредити на дребни селскостопански производители. През 2-та или 3-та година от проекта. **Изпълнител: С.Е.Г.А. и агроцентър**

3. Насърчаване реализацията на млади хора от безимотни и малоимотни семейства, обучаващи се в специализирани селскостопански учебни заведения.

- 3.1. Работа с младежи от безимотни и малоимотни семейства, обучаващи се в специализираните селскостопански училища в Пловдивски регион. **Изпълнител: агроинформационен център и НПО.**
  - ⇒ осигуряване на учебни помагала, специализирана литература и абонамент
  - ⇒ фонд за ученически инициативи в областта на селското стопанство - извънкласни форми на обучение - възможности за финансиране на 6 инициативи
  - ⇒ организиране на лекции от водещи специалисти в областта на селското стопанство за участниците в извънкласните форми - курс от 5 лекции по 4 ч., провеждани във ВСИ-Пловдив.
  - ⇒ организиране на регионална олимпиада за участниците в извънкласните форми - 1 път годишно
  - ⇒ обмяна на опит между учебните заведения, посещения на водещи земеделски стопанства и животновъдни ферми, изложби на селскостопанска техника и продукция - 8 екскурзии годишно
- 3.2. Осигуряване на възможности за повишаване квалификацията на млади хора от малцинствен произход в областта на селското стопанство. **Изпълнител: С.Е.Г.А.**

4. Приемане и реализация на национална стратегия за стимулиране на дребното земеделие, осигуряващо поминък на безимотни и малоимотни семейства.

4.1. Ускоряване разработването на национална стратегия за стимулиране на дребните земеделски производители. Съвместни инициативи с Министерство на земеделието и горите. **Изпълнител: С.Е.Г.А. и агроцентър**

⇒ предварително уточняване на:

- тенденциите в развитието на селското стопанство у нас през следващите 10 г.,
- перспективите пред дребните селскостопански производители
- приоритетните области, в които са необходими държавни инвестиции, за стимулиране на дребното земеделие
- етапите в изготвянето на програма за реализиране на дългосрочната стратегия
- конкретните мерки, които трябва да се предприемат от държавните институции

⇒ текущи срещи с представители на МЗГ, МС и НС относно разработване на стратегия и програма - предложение за формиране на съвместна група от експерти.

⇒ медийна кампания за необходимостта от национална стратегия и програма за стимулиране на дребното земеделие - проблеми на безимотните и малоимотни селскостопански производители

⇒ разпространение на листовка за проблемите и перспективите пред дребните селскостопански производители

⇒ работна среща за перспективите пред дребните селскостопански производители през следващите 5 г. и мерките, които държавата трябва да предприеме в тяхна подкрепа

5. Ефективно участие на НПО при решаване проблемите на безимотни и малоимотни семейства.

5.1. Партньорство с регионални неправителствени организации, работещи по проблемите на безимотните и малоимотни семейства - съвместни инициативи за лобиране пред държавните институции. **Изпълнител: С.Е.Г.А.**

⇒ координиране инициативите за лобиране пред централни и регионални институции

⇒ съвместно участие в работни срещи

⇒ организиране на подписки в различните региони

⇒ организиране на успоредни медийни кампании в централните и регионални медии

5.2. Обучение на неправителствени организации - планиране и организация на дейността, осъществяване на контакти с донори, подготовка и реализиране на проекти в областта на селското стопанство. 2 двудневни тематични обучения с представители на партньорските организации по проекта. **Изпълнител: С.Е.Г..А.**

5.3. Осъществяване на съвместни инициативи с регионални НПО, ангажирани с проблемите на безимотните и малоимотни семейства. Тук са включени дейностите от предните точки - разпространение на информация, контакти с регионалните институции, работа с ученици от

специализираните селскостопанските учебни заведения. Тези дейности ще се планират в зависимост от готовността на всяка от регионалните НПО. **Изпълнители: агроинформационен център и НПО**

- 5.4. Партньорство с донори в нестопанския сектор за определяне приоритетите при финансиране на проекти в областта на селското стопанство. **Изпълнител: С.Е.Г.А.**
- ⇒ установяване на контакти с донорите - уточняване на приоритетите при стартиране на програми в подкрепа на селското стопанство
  - ⇒ организиране на работна среща, относно възможностите за приемане на общи правила при реализацията на подобни програми
  - ⇒ обмен на информация за натрупания опит при финансиране на проекти в областта на селското стопанство
- 5.5. Управление на фонд за пилотни инициативи на регионални НПО в областта на селското стопанство. **Изпълнител: КД "Земя"**
- ⇒ изготвяне на критерии за оценка на предложенията
  - ⇒ стартиране на процедура за избор на 4 предложения

3. Етапи в реализацията на проекта.

Предвижда се проектът да премине през 4 етапа, за периода 2001-2007 г. Преминването от един етап към друг става след достигането на съответните резултати. Като основни критерии при определяне на етапите са използвани:

- постигнати резултати в развитие на КД;
- потенциала за формиране на механизми за самоуправление сред целевата група чрез групите за самоподпомагане;
- тенденциите в развитието на политическата обстановка и макроикономическата рамка в България;

Етап 1 (очакван период септември, 2001-септември, 2002) (Фигура 2)

Фондация С.Е.Г.А.

- лобира пред държавните институции за разработване на стратегия за стимулиране на дребното земеделие;
- осъществява работни контакти с Министерство на земеделието и горите за завършване процеса на оземляване;
- подпомага връзките между регионалните НПО и координира дейността на КД и Агроцентъра

Командитно дружество

- разработва и прилага схеми за финансиране на инвестиции и оборотни средства
- разширява схемата за покупка на земя, като се очаква броят на съдружниците да нарасне до 20
- разработва идеи за самостоятелна стопанска дейност
- формира групи за самоподпомагане, с цел съдружниците да натрупат опит и поемат отговорност при управлението на финансови средства

- избор на мениджър за осъществяване на самостоятелна стопанска дейност

- стартира процедури по принудително изпълнение на ангажменти по лизингови договори (ако има случаи на неизрядни участници)

Formatted

Formatted: Bullets and Numbering

Агроцентър

- продължава работата по процеса на оземляване от ДПЗ и ОПЗ
- осигурява информация и консултации на съдружниците в КД и на безимотни и малоимотни семейства от Пловдивски регион за възможностите, които предоставя схемата на КД.
- обучава хора от ромската общност за придобиване на организационни умения и включването им в дейността на Агроцентъра и КД.
- сътрудничи с институции, медии и НПО за разпространяване на опита и за насърчаване на други потенциални участници да го приложат на практика, а също така за разпространяване на специализирана информация
- оказва услуги на безимотните и малоимотни семейства и в други региони чрез сътрудничество с местни НПО
- оказва съдействие на ученици от безимотни и малоимотни семейства в специализираните селскостопански училища

Formatted

Етап 2 (очакван период септември, 2002-септември, 2004) (Фигура 3)

Фондация С.Е.Г.А.

- провежда съвместни инициативи с държавните институции за приемане на стратегия за стимулиране на дребното земеделие и евентуалното и изпълнение
- лобира пред кредитни и финансови институции за разкриване на кредитни линии за дребни селскостопански производители
- засилва връзките между НПО, включили се в изпълнението на проекта и организира тяхното обучение
- оценява изпълнението на проекта и актуализира механизмите за нейното изпълнение в края на етапа
- подпомага създаването и първоначалното “прохождение” на две нови командитни дружества

Formatted

Formatted: Bullets and Numbering

Командитно дружество

- прилага финансовите схеми за инвестиции и оборотни средства
- разширява схемата за покупка на земя, като се очаква броят на съдружниците да нарасне до 40
- извършва самостоятелна стопанска дейност, която да скъси в максимална степен веригата от посредници и по този начин да понижи производствените разходи и да повиши конкурентоспособността на производителите, участващи в КД. Това е особено важно и от гледна точка на популяризирането на опита като нагледно доказателство защо има смисъл да се участва в подобно начинание
- включва участниците от групите за самоподпомагане в разпределението на оборотните средства, като използва натрупания опит и изградените взаимоотношения в етап 1

Formatted

Deleted: ,

Агроцентър

- сътрудничи с институции, медии и НПО за разпространяване на информация за оземляването
- осигурява информация и консултации на съдружниците в КД и на безимотни и малоимотни семейства от Пловдивски регион.
- разширява сътрудничеството с местни НПО за оказване на услуги за безимотните и малоимотни семейства и в други региони
- засилва своята дейност по публикуване на специализирани издания и предоставяне на информация.
- включва активно в оперативната дейност на Агроцентъра и КД представителите от ромската общност, участващи в екипа
- приключва работата по процеса на оземляване
- в края на етапа приключва подкрепата на ученици от безимотни и малоимотни семейства в специализираните селскостопански училища

Етап 3 (очакван период 2004-2005) (Фигура 4)

Фондация С.Е.Г.А.

- сътрудничи при изпълнение на приетата стратегия за стимулиране на дребното земеделие
- работи с кредитни и финансови институции и кредитни кооперации за разкриване на кредитни линии за дребни селскостопански производители
- насърчава и подпомага “прохождането” на нови НПО и КД, работещи в областта на премахването на бедността и желаещи да използват опита на СЕГА в тази област

Formatted

Formatted: Bullets and Numbering

Командитно дружество

- реинвестира върнатите средства за продължаване на финансовите схеми в КД
- включва групите за самоподпомагане при разпределяне на фондовете за оборотни средства и инвестиции
- разширява самостоятелната стопанска дейност на КД

Deleted: използва

Агроцентър

- целевата група се разширява и обхваща всички дребни селскостопански производители
- организационната дейност в Агроцентъра се поверява на обучените представители от ромската общност. Те участват в планирането и осъществяването на стопанската дейност в КД
- увеличава собствените приходи от издателската и консултантска дейност

Етап 4 (очакван период 2005-2007) (Фигура 5)

Фондация С.Е.Г.А.

- сътрудничи с финансови и кредитни институции за създаване на специализирани кредитни линии, финансиращи дребните селскостопански производители
- играе ролята на национален координатор на организациите и КД, работещи в областта на премахването на бедността и прилагащи опита на СЕГА в тази област

Formatted

Formatted: Bullets and Numbering

Командитно дружество

- Приключва предоставянето на средства по финансовите схеми и администрира тяхното връщане

- Съдружниците в КД стават собственици на земя и на дълготрайни материални активи, изплащайки заемите на дружеството
- Групите за самоподпомагане при успех на схемата прерастват в сдружение на собственици на земя, които управляват оборотните средства и част от средствата за инвестиции. Извършват самостоятелна стопанска дейност .

Агроинформационен център

- продължава своята дейност за оказване на съдействие на дребни земеделски производители
- развил е устойчиви механизми за частично самофинансиране чрез издателска дейност
- подготвени са представите на ромската общност, които могат да поемат управлението на сдруженията на собственици на земя и да участва в дейността на агроцентъра

Завършващ етап (Фигура б)

- **Индивидуалните стопанства от съдружници в КД** обработват собствена земя и упражняват ефективно земеделие
- **Групите за самоподпомагане** се превръщат в модел за ефективно работещи стопански структури на семейства от ромската общност.
- **Командитното дружество продължава своята дейност с новите членове, включили се в хода на проекта, като управлението и отговорностите за дейността му трайно се прехвърлят на представителите на самите общности.** Фондът от възстановените средства се пренасочва за разкриване на кредити линии или създаване на специализирана кредитна институция, финансираща дейността на дребни земеделски производители
- **Агроцентърът** продължава дейността си чрез самофинансиране и кандидатстване за нови проекти, осигуряващи възможности за оказване съдействие на дребните земеделски производители.

Deleted: иключва

Deleted: и ф

Мерки и критерии за оценка (benchmarks)

Formatted

Етап 1

Фондация С.Е.Г.А.

- **Готов първи вариант на проект за стратегия за стимулиране на дребното земеделие;**
- **Осъществени работни контакти с потенциално ангажирани в нейното приемане институции (комисии на НС, Министерство на земеделието и горите)**
- **Готова предварителна “карта на бъдещата експанзия” на дейността в рамките на проекта**
- **Установени първоначални контакти с потенциални партньори по бъдещата “експанзия”**

Formatted: Bullets and Numbering

Командитно дружество

- **Готова работеща схема за финансиране на инвестиции и оборотни средства**
- **Закупени от името на КД *** дка земя**
- **Привлечени *** нови участници в КД (общ брой – 20)**

Formatted: Bullets and Numbering

- Оформяне на блок идеи за самостоятелна стопанска дейност, обсъдени и приети от участниците в КД
- Формирана група за самоподпомагане, с цел съдружниците да натрупат опит и поемат отговорност при управлението на финансови средства
- Избор на мениджър за осъществяване на самостоятелна стопанска дейност
- 50% от просрочените задължения за периода върнати

Агроцентър

- 10 оземлени семейства от ДПЗ и ОПЗ
- Съставяне, редактиране и издаване на 4 информационни бюлетина по основни агротехнически проблеми (16 стр формат 1/32 от 7-/100, тяло 60 гр. офсет, тираж 500)
- Съставяне, редактиране и издаване на “Наръчник на участника в КД”, достъпно описващ възможностите, които предоставя схемата на КД, организационните, административни и съдебни процедури за неговото формиране, правата и задълженията на участниците, разходите по учредяване и т.н. (8 стр формат 1/32 от 7-/100, тяло 60 гр. офсет, тираж 100).
- Проведен курс за 10 души от ромската общност за придобиване на организационни умения и включването им в дейността на Агроцентъра и КД.
- Установени контакти (разпратени екземпляри на бюлетина по агротехническите проблеми и наръчника) на НПО в други региони, които оказват услуги на безимотните и малоимотни семейства
- Поема разходите по обучението (месечна стипендия от *** лв.) на 20 ученици от безимотни и малоимотни семейства в специализираните селскостопански училища

Formatted: Bullets and Numbering

Етап 2

Фондация С.Е.Г.А.

- Готов вариант за стратегия за стимулиране на дребното земеделие и вкаран в дневния ред на НС
- Установени контакти с кредитни и микрокредитни институции, обменен опит в областта на микрокредитирането (CRS, WOCCU), регистрирана една кредитна кооперация
- Създадени две нови командитни дружества
- Проведено обучение на регионалните партньори по изпълнение на проекта (НПО, КД) включили се в изпълнението на проекта
- Проведено общо събрание на регионалните партньори по изпълнение на проекта (НПО, КД) включили се в изпълнението на проекта за оценка и актуализиране механизмите на изпълнението на проекта

Командитни дружества

- Начало на самостоятелна стопанска дейност в първото дружество
- Разширяване броя на участниците в първото до 40
- Реално стартиране на нови две дружества с по 5 члена
- Промяна в структурата на управление, включване на участниците от групите за самоподпомагане в разпределението на оборотните средства (при все още запазено право на вето от страна на СЕГА)

Formatted: Bullets and Numbering

Агроцентър

- Поддържа редовна рубрика (веднъж месечно) в местна медия на тема оземляване и КД
- Текущо информира и консултира съдружниците в КД и на безимотни и малоимотни семейства
- Провежда обучение на членовете на новите КД.
- включва учениците-стипендианти в специализираните селскостопански училища активно в оперативната дейност на Агроцентъра и КД
- приключва работата по процеса на оземляване

Formatted: Bullets and Numbering

Formatted: Bullets and Numbering

Етап 3

Фондация С.Е.Г.А.

- Координира регионалната мрежа КД
- Активно участва в национални инициативи на организации за микрокредитиране
- Организира стартирането на нови 3 КД в райони с висока степен на безработица и нива на бедност

Formatted: Bullets and Numbering

Командитни дружества

- Издава нотариални актове на издължилите се партньори
- Продължава процедурите по принудително изпълнение (ако има необходимост)
- Продължава да работи ефективно с положителен финансов резултат
- Обменя опит с скоро формираните 2 и новоформираните 3

Formatted: Bullets and Numbering

Formatted: Bullets and Numbering

Агроцентър

- Издава нов тираж (с необходимите промени) на агротехническите бюлетини
- Продължава да обучава и информира за текущите промени
- Обучава участниците в новите КД

Formatted: Bullets and Numbering

Етап 4

Фондация С.Е.Г.А.

- Обобщава проекта
- Координира създаването на кредитна кооперация от издължилите се участници в КД

Formatted: Bullets and Numbering

Командитни дружества

- Издават нотариални актове на издължилите се собственици
- Стартира схема за съдружниците в КД стават собственици на земя и на дълготрайни материални активи, изплащайки заемите на дружеството
- Регистрира се сдружение на собственици на земя, които са я придобили в рамките на КД.

Агроинформационен център

- продължава своята дейност за оказване на съдействие на дребни земеделски производители

- продължава информационната дейност
- продължава подготовката на кадри от самите общности, способни да “поемат щафетата”